

## Porovnání rešeršních programů SilverPlatter a OVID z pohledu českého uživatele

Jana Hercová, NLK Praha  
Adéla Jarolímková, VLK IKEM  
Jarmila Langová, VLK IKEM

SilverPlatter byla firma, která působila na poli informačních technologií již poměrně dlouhou dobu. Byla také jednou z prvních, která nabídla svým uživatelům báze z různých vědních oblastí na CD-ROM nosičích pod programem Spirs, tehdy ještě v dosovské verzi.

Firma OVID (do roku 1995 známá pod názvem CD-Plus Technologies) se objevila v roce 1984 a během posledních let si vytvořila významné postavení zvláště na americkém trhu a stala se dalším firmám vážným konkurentem. V roce 2001 došlo ke spojení obou firem a dnes jsou obě součástí nadnárodní informační společnosti Wolters Kluwer, která ziskem firmy SilverPlatter posílila své postavení na evropském kontinentě.

Dnes nabízí pod názvem SilverPlatter/OVID celou škálu služeb, programů a databází, které je možno využívat dosud pod oběma platformami.

V České republice působí v současné době několik větších i menších uživatelů, kteří využívají k práci v databázích softwarové produkty WinSpirs 4.1, WebSpirs 4.3, WebSpirs 5.02 a OVID (OVID Web Gateway).

Obě platformy nabízejí řadu obdobných možností vyhledávání, i když některé programové vymoženosti zůstávají nezasvěcenému uživateli skryty.

### WinSpirs 4.1, WebSpirs 4.3, WebSpirs 5.02

Tyto programové produkty zde budou probrány ve stručnosti najednou, i když se jedná o různá rozhraní.

**WinSpirs 4.1** se může dle názoru dlouholetého uživatele pochlubit zcela nejnázornější a účelně uspořádanou jak vstupní, tak navazujícími obrazovkami, jejichž pochopení je snadné i pro uživatele, který nepracuje s programem denně.

Pro hledání v **tezauru** stačí napsat pouze část slova (výhodné při neznalosti přesného pravopisu nebo různých koncovkách) a není nutné užívat žádný znak pro pravostranné rozšíření. Následně se pracuje v permutovaného rejstříku deskriptorů, kde je možnost si příslušný termín vybrat. Pokud termín není v deskriptoru, je nutné využívat kombinace klíčových slov, v případě nutnosti i se specifikací – hledat v titulu článku, v abstraktu, je možné využívat proximitních operátorů. Pokud uživatel narazí na citaci, která odpovídá beze zbytku zadání, je možné upravit rešeršní strategii přidáním příslušných deskriptorů (popř. údajů i z jiných polí) za pomoci funkce **Add to search**. Pokud se naopak nějaký termín ukáže jako nevhodný, lze ho (nebo i několik řádků či celou rešeršní strategii) vymazat pomocí funkce **Clear**. Při velkém počtu záznamů nebo při nutnosti jakkoliv původní zadání omezit, je k dispozici celá škála **limitujících prvků**:

rok vydání, jazyk dokumentu, země, věkové faktory, tagy (parametry jako žena, muž, lidé atd.), typ publikace, práce s abstraktem, datum aktualizace atd., vždy ještě s nabídkou položek pro jednotlivé prvky. Při vyhledávání prací za určité období je možné zadat jeden konkrétní rok, roky od – do, >, < a také lze zadat datum aktualizace mezi dvěma konkrétními daty.

Výhodou tohoto programu je také jednoduché přepínání mezi zobrazením rešeršní strategie na celou obrazovku, záznamů na celou obrazovku nebo napůl rešeršní strategie a záznamy. Velkou pomocí před několika lety bylo zavedení přímého vstupu z citace do **plných textů** tam, kde měla příslušná instituce předplatné. Články je možné získat v PDF formátu, uložit na disketu nebo vytisknout. Dalším důležitým pomocníkem bylo zprovoznění pole **Library Holdings Message (LHM)**, kde se objevují údaje ze Souborného katalogu zahraničních lékařských periodik (zpracovává NLK Praha). Při práci v bázi slouží k okamžité informaci o dostupnosti periodika; při práci pro uživatele, který využívá rešeršního oddělení, dostává vybrané záznamy opatřené výběrem lokačních značek (pouze NLK Praha, pražské knihovny, moravské knihovny atd.). Tyto úpravy je ale nutné dělat následně mimo programy Spirs, protože pole LHM nelze prohledávat.

Vybrané záznamy lze bez problémů ukládat na disketu, tisknout (s rešeršní strategií nebo bez ní).

### **WebSpirs 4.3**

Tato aplikace se po vzhledové stránce a rozložením funkcí začíná velice podobat programové aplikaci OVID (včetně obdoby „mapování“ při vyhledávání příslušného termínu v tezauru). Uspořádání obrazovky a používání jednotlivých funkcí je ale méně přehledné. Navíc je zde jako novinka možnost odesílání výsledků rešerše **e-mailem**.

### **WebSpirs 5.02**

V této programové aplikaci je zařazena funkce odesílání výsledků rešerše e-mailem a možnost zpracovávání **SDI profilů** a služby **Alert**. Rovněž je zde již nabídnuta možnost odstraňovat **duplicitní záznamy**, pokud je rešeršní dotaz zpracováván z více databází najednou.

### **OVID Web Gateway**

Čeští uživatelé se s programovými produkty této firmy seznámili podrobněji koncem 90.let, tehdy byly vybrané databáze a komplet 15 titulů časopisů s plnými texty vystavovány na serveru v České republice. V současné době se čeští uživatelé napojují na server do zahraničí. Základní obrazovka nenabízí pohromadě všechny vyhledávací možnosti, ale uživatel ocení vcelku přehledné uspořádání rešeršní strategie, i když některé funkce zůstávají na první pohled skryty – je nutno znát specifické příkazy.

Specifické příkazy jsou nutné k aktivaci funkcí jako je použití operátorů **ADJ** (ADJacent = těsně vedle sebe), **FREQ** (=vyhledává záznamy, v nichž se v nějaké frekvenci vyskytuje hledané slovo), je dobré znát příkazy na změnu báze, vyvolání uložené rešeršní strategie, smazání řádku v rešeršní strategii, pro tisk rešeršní strategie a další. Počáteční neznalost je možné vyvážit pěkně zpracovaným **manuálem v českém jazyce**, který je k dispozici na webu.

Oproti možnostem při vyhledávání v programech WinSpirs a WebSpirs je třeba zde zdůraznit „**mapování**“ při vyhledávání odpovídajících termínů v tezauru (i když něco podobného jsme již zaznamenali v programu WebSpirs 4.3). Složitější situace nastává při zápisu termínu, kde neznáme přesný pravopis – pak je účelné použít příkazu **..root slovo.xx** (zobrazí část slovníku pro dané pole).

Výborným pomocníkem je při zpracování dotazu ve více bázích (ať už bibliografických nebo i plnotextové Journals Ovid) **odstraňování duplicitních záznamů**, kde lze volit i bázi, která zůstane jako prioritní.

Velkým přínosem při hledání okrajové nebo zcela nové problematiky je zpracovávání dotazu nejen v bibliografické databázi, ale také v bázi časopisů OVID - [Journals@Ovid](mailto:Journals@Ovid) Full Text. Zde je možno najít nejen zcela nové informace, které ještě nebyly zařazeny jako nový deskriptor do tezauru, ale využitím „prolinkování“ literatury za článkem u plnotextových zdrojů se propojit na práce s podobnou tematikou. Vynikající je i možnost získání plného

textu článku, který byl vybrán v rámci rešeršního dotazu. Uživatel jistě uvítá už i častější zobrazení v PDF formátu, i když nabídka **Print Preview Option** umožňuje již tisk článku včetně obrázků a grafů v čitelné podobě.

V poslední době byla k databázím OVID připojena i funkce **Catalog Holdings**, kde figurují údaje už z výše zmíněného Souborného katalogu zahraničních lékařských periodik odebíraných na území České republiky.

**Závěrem** lze říci, že firma Ovid má v současné době dobré předpoklady vytvořit spojením toho nejlepšího z obou programových produktů skutečně vynikající rešeršní program. Nová verze Ovid Web Gateway již tento pokrok naznačuje. Uživatel by nicméně uvítal ještě tato vylepšení:

- 1) Vstupní i následné obrazovky by měly být velmi přehledné, jednotlivé funkce až na velmi specifické příkazy názorně nabídnuty bez nutnosti znát slovní či kódované vyjádření.
- 2) V návaznosti na bod jedna zjednodušit zadávání hledaného termínu v tezauru při neznalosti pravopisu – pokud tento termín zapíše ve špatném tvaru, systém odpoví, že termín neexistuje. Zde pomáhají pak specifické příkazy a funkce, ale pokud je uživatelem nováček, nemusí si s touto problematikou vědět rady.
- 3) Local Holdings – nejlepším řešením by byla možnost toto pole prohledávat jako kterékoli jiné a potom uvést i příslušné lokační značky ve výstupech.
- 4) SDI – zde by bylo dobré (kromě možnosti spustit zpracování vždy při aktualizaci databáze) přidat funkci pro nastavení časového období, za které má být profil opětovně zpracován – tedy při každé aktualizaci, za jeden měsíc, za tři měsíce apod.
- 5) Pro zobrazování, tisk a ukládání nabídnout (jako verze WinSpirs 4.1) možnost nastavit si ta pole, se kterými nejčastěji uživatel pracuje (default fields), a to na delší období než právě probíhající proces zpracování (pro opakované použití).
- 6) U plnotextových článků nabídnout důsledně kromě html formátu i formát PDF.